

Nr.	Anbefaling ¹	Norges tilbakemelding
Det rettslige og institusjonelle rammeverket		
1	Ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om barnets rettigheter om en klageordning (Tyskland) (Kroatia).	Ikke godtatt. I en melding til Stortinget i 2016 var regjeringens konklusjon at den ikke ville fremme forslag om at Norge skulle slutte seg til de valgfrie protokollene om individklageordninger til ØSK, BK eller CRPD. I 2017 stilte et bredt flertall i Stortinget seg bak regjeringens syn ² .
2	Ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om barnets rettigheter om en klageordning, som tidligere anbefalt (Portugal).	
3	Vurdere å ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om barnets rettigheter om en klageordning (Italia).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 1–2.
4	Vurdere å ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (Italia) (Bolivia).	
5	Ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, som tidligere anbefalt (Portugal).	Ikke godtatt. Se 1–2.
6	Vurdere å ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Italia).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 1–2.
7	Ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, som tidligere anbefalt (Spania).	Ikke godtatt. Se 1–2.
8	Ratifikere den valgfrie protokollen til FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Uganda) (Tyskland).	
9	Styrke innsatsen for å ratifikere den internasjonale konvensjon om beskyttelse mot tvungen forsvinning (Irak).	Godtatt, allerede gjennomført. Norge ratifiserte konvensjonen 22. august 2019.
10	Fortsatt vurdere å ratifikere den internasjonale konvensjon om beskyttelse mot tvungen forsvinning (Mosambik).	
11	Ratifikere den internasjonale konvensjon om beskyttelse mot tvungen forsvinning (Seychellene).	
12	Slutføre ratifikasjonen av den internasjonale konvensjon om beskyttelse mot tvungen forsvinning (Ukraina).	

¹ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/NOindex.aspx>, Third Cycle, Outcome of the review, Report of the Working Group (A/HRC/42/3), para. 140.

² Norges tredje UPR-rapport, avsnitt 7 (Reports and information, National report).

13	Vurdere å undertegne og deretter ratifisere den internasjonale konvensjon om vern av rettighetene til alle fremmedarbeidere og deres familier (Honduras).	Ikke godtatt. I 2002 ble det tatt en beslutning om at Norge ikke skulle slutte seg til konvensjonen av 1990 om vern av rettighetene til alle fremmedarbeidere og medlemmer av deres familier, ettersom konvensjons ordlyd ble ansett for å være for vag og upresis. Norges beslutning om å avstå fra å underskrive og ratifisere konvensjonen er senere opprettholdt. Norge har ratifisert åtte av de internasjonale kjernekonvensjonene om menneskerettigheter samt ILOs kjernekonvensjoner om arbeidstakerrettigheter, som også gjelder for utenlandske statsborgere bosatt i Norge.
14	Vurdere å ratifisere den internasjonale konvensjon om vern av rettighetene til alle fremmedarbeidere og deres familier (Indonesia).	
15	Ratifisere den internasjonale konvensjon om vern av rettighetene til alle fremmedarbeidere og deres familier, og trekke tilbake forbeholdene mot artikkel 10 i den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (Egypt).	Ikke godtatt. Se 13–14 (ratifikasjon av ICMW) og 18 (forbehold mot SP).
16	Ratifisere den internasjonale konvensjon om vern av rettighetene til alle fremmedarbeidere og deres familier (Bangladesh (Senegal) (Aserbajdsjan).	Ikke godtatt. Se 13–14.
17	Ratifisere Kampala-endingene av Romavedtektene om aggresjonsforbrytelsen (Estland).	Ikke godtatt. Ratifikasjon vurderes.
18	Trekke tilbake alle forbehold mot artikkel 10 i den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (Jordan).	Ikke godtatt. Regjeringen har opprettet to ungdomsenheter, og hovedregelen er at barn holdes atskilt fra voksne i fengsler. Det forekommer imidlertid tilfeller der det ikke anses å være til beste for barnet å bli plassert i en ungdomsenhet, eller å bli plassert i en slik enhet umiddelbart. De nevnte forbeholdene vil derfor bli opprettholdt.
19	Revurdere tolkningserklæringene til konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne artikkel 12, 14 og 25 (Paraguay).	Ikke godtatt. Regjeringens syn er at tolkningserklæringene gir en korrekt forståelse av konvensjonen.
20	Organisere besøk til landet av spesialrapportøren for aktuelle former for rasisme, spesialrapportøren for innvandreres menneskerettigheter og spesialrapportøren for urfolks rettigheter (Hviterussland).	Godtatt.
21	Fortsatt vurdere tilslutning til individklageordningene til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, konvensjonen om barnets rettigheter og konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Mosambik).	
22	Vedta en åpen, kvalifikasjonsbasert prosess ved utvelgelse av nasjonale kandidater til valg i FNs konvensjonsorganer (Storbritannia og Nord-Irland).	Ikke godtatt. Regjeringen forplikter seg til å sikre at nasjonale kandidater til valg til FNs konvensjonsorganer, er kvalifiserte og uavhengige, og vil foreta en nærmere vurdering av anbefalingen.
23	Fortsett å støtte den nasjonale institusjonen for menneskerettigheter med de menneskelige, finansielle og materielle ressursene som er nødvendige for at den kan utøve sitt mandat (Irland).	Godtatt.

24	Opprette en nasjonal ordning for samordning, gjennomføring, rapportering og oppfølging av alle godtatte anbefalinger fra de periodiske landgjennomgangene og fra konvensjonsorganer med sikte på å følge opp alle godtatte anbefalinger (Haiti).	Ikke godtatt. Regjeringen mener at framleggningen av rapporter om menneskerettigheter og oppfølgingen og gjennomføringen av anbefalinger bør behandles som en integrert del av departementenes daglige arbeid, ikke som en egen sak.
25	Opprette en permanent nasjonal tverrinstitusjonell ordning for framlegging av rapporter og for oppfølging av anbefalinger fra menneskerettighetsmekanismer (Paraguay).	
26	Vurdere å opprette en nasjonal ordning for gjennomføring, rapportering og oppfølging av menneskerettighetsanbefalinger og forpliktelser (Bahamas).	
27	Fortsette å styrke, blant annet gjennom egnet finansiering, klageordningen som ble innført ved reformen av Likestillings- og diskrimineringsombudet (Moldova).	Godtatt.
Tiltak mot diskriminering, hatefulle ytringer og annen hatkriminalitet, fremmedfrykt, rasisme, islamofobi og antisemittisme		
28	Styrke innsatsen for å forebygge og eliminere alle former for diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet på grunnlag av etnisitet, seksuell orientering, kjønn og kjønnsuttrykk (Canada).	Godtatt.
29	Fordoble innsatsen for å bekjempe alle former for diskriminering, herunder rasediskriminering, som personer med innvandrerbakgrunn utsettes for (Elfenbenskysten).	
30	Treffe omfattende tiltak mot alle former for diskriminering, særlig islamofobi og fremmedfrykt (Bangladesh).	
31	Sikre ikke-diskriminering av og likestilling for alle landets borgere (India).	
32	Fortsette gjennomføringen av tiltak for å forhindre og bekjempe diskriminering og rasisme (Filippinene).	
33	Skape større bevissthet om og bekjempe indirekte diskriminering, og fremme prinsippet om likestilling for alle, herunder etniske minoriteter, personer med nedsatt funksjonsevne, asylsøkere og flyktninger (Angola).	
34	Sikre konsekvent gjennomføring av likestillingslover, særlig ved å følge anbefalingene fra Norges institusjon for menneskerettigheter, for å eliminere alle former for diskriminering av samene, særlig når det gjelder offentlige helsetjenester og utdanningssystemet, og gjennomføre handlingsplanen mot antisemittisme 2016-2020 (USA).	

³ Norges tredje UPR-rapport, avsnitt 13–14 (Reports and information, National report).

⁴ Norges tredje UPR-rapport, avsnitt 102.

35	Ytterligere styrke sine forpliktelser og treffe særlige tiltak for å videreføre innsatsen for å bekjempe alle former for diskriminering, hatefulle ytringer, fremmedfrykt og islamofobi (Afghanistan).	Godtatt.
36	Styrke ordningene for å forhindre og forby rasisme og antisemittisme (Barbados).	
37	Vedta lover og andre nødvendige tiltak for å bekjempe tendenser til økt fremmedfrykt, rasisme og radikale høyreorienterte oppfatninger, og for å slå ned på hatefulle ytringer og fremmedfrykt samt islamofobi på tilstrekkelig vis (Iran).	Delvis godtatt. Regjeringen utarbeider nå en handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunnlag av etnisitet og religion. Straffeloven forbyr hatefulle ytringer på grunnlag av en annen persons hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse eller religion eller livssyn. Straffebestemmelsen om blasfemi ble imidlertid fjernet fra straffeloven i 2015. Regjeringen har ingen planer om ytterligere lovendringer.
38	Iverksette ytterligere tiltak for å bekjempe hatkriminalitet og hatefulle ytringer (Jordan).	Godtatt.
39	Sørge for at rasediskriminering forbys og straffes i henhold til loven (Madagaskar).	Godtatt, allerede gjennomført. Straffeloven og likestillings- og diskrimineringsloven forbyr rasediskriminering.
40	Iverksette ytterligere tiltak for å bekjempe hatefulle ytringer og hatkriminalitet (Madagaskar).	Godtatt.
41	Trappe opp tiltakene for å bekjempe rasisme, rasediskriminering og fremmedfrykt, særlig mot minoriteter (Malaysia).	
42	Forby sammenslutning av grupper som oppfordrer til hat og rasediskriminering (Mexico).	Ikke godtatt. Et formelt forbud mot rasistiske organisasjoner er blitt vurdert og forkastet flere ganger. Spørsmålet ble siste gang vurdert i en rapport fra 2016.
43	Treffe effektive tiltak for å bekjempe rasediskriminering på arbeidsmarkedet og i boligsektoren, og utarbeide klare retningslinjer for å forhindre diskriminering når det gjelder rekruttering (Qatar).	Godtatt.
44	Vedta lover og forskrifter for å kriminalisere opprettelse av, ledelse av og deltakelse i virksomheten til grupper og organisasjoner som fremmer rasisme (Qatar).	Delvis godtatt. Norge vil vurdere å innføre et forbud mot deltakelse i kriminelle bander. Et strafferettslig forbud mot deltakelse i en kriminell organisasjon kan også, avhengig av ordlyden, ha innvirkning på deltakelse i rasistiske organisasjoner som har som eneste formål å begå alvorlige lovbrudd.
45	Inkludere rasedimensjonen i de konstitusjonelle prinsippene om likestilling og ikke-diskriminering (Senegal).	Godtatt, allerede gjennomført. Grunnlovens artikkel 98 slår fast at intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Grunnloven angir ingen spesifikke grunnlag for diskriminering, men diskriminering på grunnlag av rase er allerede forbudt.

46	Treffe effektive tiltak mot rasisme og økningen i hatefulle og fremmedfiendtlige ytringer ved å sørge for at Likestillings- og diskrimineringsombudet får tilstrekkelig med menneskelige og økonomiske ressurser til å gjennomføre sitt mandat på en effektiv måte (Botswana).	Godtatt.
47	Treffe rettslige og administrative tiltak for å bekjempe rasediskriminering og hatefulle ytringer, og ivareta etniske minoriteters rettigheter (Kina).	
48	Bekjempe rasediskriminering på arbeidsmarkedet av minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn (Zambia).	
49	Ta med «rase» blant grunnlagene for forbud mot diskriminering i likestillings- og diskrimineringsloven av 2017 (Bahamas).	Ikke godtatt. Loven forbyr diskriminering på grunnlag av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller tro. Norske myndigheter har vurdert om termen «rase» bør innlemmes i loven, men konkluderte med at dette verken er nødvendig eller ønskelig. Diskriminering på grunnlag av meninger eller oppfatninger om en persons rase regnes klart som etnisk diskriminering.
50	Konfrontere rasisme, rasediskriminering, fremmedfrykt og andre relaterte former for intoleranse mer effektivt ved å oppløse fremmedfiendtlige og rasistiske organisasjoner, og kriminalisere opprettelsen av grupper som fremmer rasisme (Venezuela).	Delvis godtatt. Se 42 og 44.
51	Videreføre arbeidet med å gjennomføre tiltak for å bekjempe diskriminering av minoriteter, og særlig for å integrere urfolk, rom og innvandrere, når det gjelder utdanning, helse, sysselsetting og boliger, samt fremme deres deltaking og representasjon innenfor politikk og samfunnsliv (Cuba).	Godtatt.
52	Fortsette å vedta omfattende tiltak mot rasediskriminering og religiøs diskriminering, med særlig vekt på islamofobi og fremmedfrykt (Maldivene).	
53	Videreføre innsatsen for å bekjempe diskriminering av minoriteter og urfolk, med sikte på å oppnå likestilling for alle samfunnsgrupper (Nepal).	
54	Vedta lover som klart forbyr etnisk profilering i politiet og forhindre forskjellsbehandling på grunnlag av fysisk utseende, hudfarge eller etnisk eller nasjonal opprinnelse (Pakistan).	Ikke godtatt. Etter utlendingsloven kan politiet stanse en person og kreve legitimasjon når det er grunn til å anta at vedkommende er utenlandsk statsborger, og når tid, sted og situasjon gir grunn til slik kontroll. At personen tilhører en bestemt etnisk gruppe eller religion, eller at personen har utenlandsk utseende, skal ikke alene gi grunn til utlendingskontroll.
55	Instruere rettshåndhevende myndigheter til å håndtere klager om etnisk profilering av medlemmer av etniske minoriteter, særlig unge menn, ved å journalføre forekomster av stopp og ransaking som disse personene utsettes for, og ved å opprette et system for konfidensiell rapportering av slike hendelser (USA).	Ikke godtatt. En person skal ikke utsettes for stopp og ransaking på grunnlag av etnisitet. Det er innført et generelt lovforbud mot diskriminerende atferd. Politiet arbeider

		systematisk for å sikre at diskriminerende atferd ikke skal skje.	
56	Fordoble innsatsen for å sikre ikke-diskriminering av personer med innvandrerbakgrunn i alle sektorer (Burkina Faso).	Godtatt.	
57	Utarbeide en nasjonal handlingsplan for å bekjempe diskriminering av asylsøkere og flyktninger (Egypt).		
58	Ta med diskriminering av personer med innvandrerbakgrunn i handlingsplanen mot rasisme og diskriminering på grunnlag av etnisk og religiøs opprinnelse (Honduras).		
59	Styrke arbeidet for å forhindre diskriminering av innvandrere (Nicaragua).		
60	Styrke innsatsen for å sikre at personer med innvandrerbakgrunn ikke diskrimineres, særlig innenfor bolig- og arbeidsmarkedet (Pakistan).		
61	Videreføre tiltakene som er utarbeidet for å beskytte innvandrere mot bruk av etnisk profilering fra politiets side, og unngå ulik behandling på grunnlag av fysisk utseende, hudfarge eller etnisk eller nasjonal opprinnelse (Argentina).		
62	Fremme respekt for toleranse og mangfold, og fordømme alle oppfordringer til eller offentlige uttrykk for fremmedfrykt, stigmatisering eller hat (Colombia).		
63	Treffe effektive tiltak for å identifisere og straffe hatefulle ytringer og annen hatkriminalitet rettet mot minoritetsgrupper, også når de er rasistisk motivert, og vedta allmenne, holdningsskapende retningslinjer som fremmer toleranse og respekt for mangfoldet (Ecuador).		
64	Endre straffeloven for å bekjempe hatefulle ytringer og oppfordringer til vold og diskriminering i mediene og under valgkampanjer (Egypt).		Godtatt, allerede gjennomført. Hatefulle og diskriminerende ytringer og oppfordringer til vold – i alle sammenhenger – er kriminelle handlinger, forutsatt at retten til ytringsfrihet overholdes.
65	Fortsatt styrke bevisstheten om og bekjempelsen av hatefulle ytringer og hatkriminalitet (Frankrike).		Godtatt.
66	Sikre at alle tiltak for å bekjempe hatefulle ytringer mot minoritetsgrupper gjennomføres fullt ut, blant annet ved å fordømme rasistisk motiverte hatefulle og fremmedfiendtlige ytringer fra politikere og medieansatte (Ghana).		
67	Iverksette ytterligere tiltak for å bekjempe hatefulle ytringer og hatkriminalitet (Island).		
68	Fullt ut anvende de konstitusjonelle prinsippene om ikke-diskriminering ved å fremme dialog og samarbeid for å forhindre hatefulle ytringer og hatkriminalitet (Indonesia).		
69	Treffe ytterligere tiltak for å bekjempe alle former for rasediskriminering og garantere at rasistiske organisasjoner oppløses og deres finansiering stoppes (Jordan).	Delvis godtatt. Regjeringen arbeider nå med en ny handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunnlag av etnisitet og religion. Når det gjelder oppløsning av rasistiske organisasjoner, se 42.	

70	Etterforske årsakene til hatkriminalitet og sikre at det opprettes enheter som etterforsker slik kriminalitet over hele landet (Mexico).	Ikke godtatt. Spesialgruppen i Oslo politidistrikt gir råd til andre distrikter.
71	Intensivere innsatsen for å bekjempe hatefulle ytringer (Nicaragua).	Godtatt.
72	Opprettholde innsatsen for å bekjempe hatefulle ytringer og annen hatkriminalitet (Nigeria).	
73	Sikre at hatkriminalitet og hatefulle ytringer identifiseres og registreres umiddelbart og alle saker etterforskes, og at gjerningspersonene blir straffeforfulgt (Pakistan).	
74	Trappe opp innsatsen for å forebygge hatkriminalitet og vurdere å gi polititjenestemenn opplæring i å etterforske slik kriminalitet (Chile).	
75	Iverksette ytterligere tiltak for å bekjempe hatefulle ytringer, særlig islamofobi og fremmedfrykt, og å bekjempe slik kriminalitet, blant annet ved å bygge opp og styrke politiets kapasitet til å utføre sine oppgaver på dette området (Qatar).	
76	Vurdere om det kan opprettes spesialenheter underlagt rettshåndhevende myndigheter for å forebygge og bekjempe hatretorikk i det offentlige rom, samt samle inn data for å utarbeide statistikk over hatefulle ytringer (Russland).	Ikke godtatt. Se 70.
77	Styrke kampen mot hatefulle og fremmedfiendtlige ytringer fra politikere, medier og samfunnet generelt, særlig på Internett og i sosiale medier, som er rettet mot innvandrere, minoriteter og medlemmer av urfolksgrupper (Serbia).	Delvis godtatt. Regjeringens gjennomfører sin strategi mot hatefulle ytringer (2016–2020). Mediesektoren er ett av innsatsområdene. Det er ingen spesifikke tiltak rettet mot politikere. Det finnes imidlertid en politisk erklæring fra regjeringen mot hatefulle ytringer, fra 2015, og en anmodning fra statsministeren om å holde den offentlige debatten på et saklig og konstruktivt nivå. Statsministeren har også anbefalt at alle politikere gjennomgår sine respektive Facebook-sider og fjerner eventuelle hatefulle ytringer ⁵ .
78	Gjennomføre tiltak for å bekjempe hatefulle og fremmedfiendtlige ytringer rettet mot innvandrere, minoriteter og urfolk (Bolivia).	Godtatt.
79	Fortsette å styrke innsatsen for å bekjempe hatkriminalitet, intoleranse og oppfordringer til hat, både på og utenfor Internett, gjennom inkluderende tiltak der alle berørte parter deltar (Sri Lanka).	
80	Inkludere kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk blant diskrimineringsgrunnlagene i straffelovens bestemmelser om vern mot hatkriminalitet (Island).	Ikke godtatt. Regjeringen vil vurdere om kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk bør inkluderes i de aktuelle bestemmelsene om hatefulle ytringer og hatkriminalitet.

⁵ Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016–2020: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-strategi-mot-hatefulle-ytringer-2016---2020/id2520975/>.

81	Sørge for en konsekvent og effektiv håndheving av straffeloven, som fastsetter at diskriminerende og hatefulle ytringer er straffbare, for å forebygge og beskytte mot hatefulle ytringer (Palestina).	Godtatt.
82	8Videreføre innsatsen for å styrke rettshåndheveres kapasitet til å etterforske hatefulle og fremmedfiendtlige ytringer for å forebygge hatkriminalitet, og sørge for at det opprettes enheter for hatkriminalitet over hele landet (Bahrain).	Ikke godtatt. Spesialgruppen i Oslo politidistrikt gir råd til andre distrikter.
83	Styrke rettshåndheveres kapasitet til å etterforske hatkriminalitet og straffbare oppfordringer til hat, også på Internett (Sverige).	Godtatt.
84	Styrke rettshåndheveres kapasitet til å etterforske hatkriminalitet og straffbare hatefulle ytringer (Zambia).	
85	Garantere at tilfeller av hatefulle ytringer eller oppfordringer til rasehat, rasistisk vold og rasistisk motivert hatkriminalitet registreres og etterforskes på en effektiv måte, og straffeforfølge de ansvarlige, herunder politikere og representanter for presse og medier (Argentina).	
86	Umiddelbart etterforske alle tilfeller av hatkriminalitet og straffbare hatefulle ytringer, og straffeforfølge gjerningspersonene, og samtidig sikre at ofrene får utbetalt en passende erstatning (Aserbajdsjan).	
87	Iverksette alle nødvendige tiltak for å forhindre hatkriminalitet og gi støtte til ofrene for slik kriminalitet, herunder tiltak for å lette deres tilgang til rettsvesenet (Uruguay).	
88	Fremme toleranse og tverrkulturell dialog, særlig strategien for å forhindre og bekjempe hatefulle ytringer (Aserbajdsjan).	
89	Gjennomføre anbefalingene til FNs rasediskrimineringskomité om forebygging av hatkriminalitet (Hviterussland).	
Menneskerettigheter, utviklingsbistand, klimatiltak og næringsliv		
90	Fortsette å aktivt fremme menneskerettigheter, faglig samarbeid og kapasitetsbygging på nasjonalt og internasjonalt nivå, blant annet i relevante multilaterale fora (Thailand).	Godtatt.
91	Rette seg etter de viktige prinsippene om å støtte partnerlandenes egne prioriteringer og planer, og samtidig sikre at det er rom for fleksibilitet og endring i samarbeidet, når det gjelder yting av utviklingsbistand til andre land, slik det er beskrevet i stortingsmeldingene om utviklingssamarbeid og menneskerettigheter i 2014 og 2018 (Singapore).	
92	Fortsette å yte utviklingsbistand til utviklingsland, særlig innenfor fattigdomsbekjempelse og innsats mot klimaendringer (Bhutan).	
93	Fortsette å fremme menneskerettighetene over hele verden ved å opprettholde ytingen av relevant utviklingsbistand (Ukraina).	

94	Gi informasjon om tiltak som er truffet for å sikre at de som er mest sårbare for klimaendringer, tas med i de nasjonale tiltakene for å håndtere årsakene til og virkningene av klimaendringer på nasjonalt nivå (Fiji).	
95	Sikre at kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og marginaliserte samfunn kan medvirke på en meningsfull måte i utarbeidingen av lover, politikk og programmer om klimaendring og katastrofeberedskap på lokalt, nasjonalt, regionalt og internasjonalt nivå (Fiji).	
96	Sikre at den norske olje- og naturgassindustrien i nær framtid blir fri for giftige utslipp og dermed kan bidra til å bekjempe klimaendringene i verden (Haiti).	Utenfor UPRs virkeområde.
97	Fortsette å fremme anvendelsen av menneskerettighetsperspektivet på forretningsvirksomheten til norske selskaper som driver virksomhet både i utlandet og på nasjonalt nivå (Chile).	Godtatt.
98	Vedta bindende tiltak for å sikre at virksomheten til multinasjonale selskaper som er hjemmehørende i landet, ikke krenker menneskerettighetene, herunder rettighetene til urfolk og andre etniske minoriteter som oppholder seg på landets territorium (Ecuador).	Ikke godtatt. Norge forventer at alle bedrifter som driver virksomhet i utlandet, retter seg etter FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) for å sikre at menneskerettighetene respekteres.
99	Styrke tilsynet med norske selskaper som driver virksomhet i utlandet med hensyn til eventuelle negative virkninger som deres virksomhet kan ha på menneskerettigheter, særlig i konfliktområder, herunder tilfeller av utenlandsk okkupasjon, der det er en økt risiko for brudd på menneskerettighetene (Palestina).	Ikke godtatt. Norske myndigheter er opptatt av eventuelle negative virkninger som norske selskapers virksomhet kan ha på menneskerettighetene, særlig i konfliktområder. Myndighetene gir informasjon og råd til norske selskaper og har klare forventninger om ansvarlig forretningsførsel, som fastsatt i Norges nasjonale handlingsplan for næringsliv og menneskerettigheter, samt i UNGP og i OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.
Tiltak mot tvang, maktmisbruk, vold og overgrep		
100	Gjennomgå bruken av tvangstiltak innenfor psykisk helsevern ved å harmonisere det nasjonale meldingssystemet for bruk av tvang (Frankrike).	Godtatt, allerede gjennomført. I de senere årene har Norge gjennomført tiltak for å forbedre registreringen av og rapporteringen om beslutninger om tvangsbruk. Vi har grunn til å tro at dataene om bruken og omfanget av tvangsbruk innenfor psykisk helsevern er nokså representative.
101	Sikre at skyldige i sterkere grad stilles til ansvar ved brudd på menneskerettighetene som begås av politiet, og fjerne urimelig bruk av makt fra politiets side (Kina).	Godtatt, allerede gjennomført. Urimelig bruk av makt fra rettshåndhevende myndigheters side forekommer ekstremt sjelden, og det er innført tiltak som garanterer at alle som utøver slik urimelig maktbruk, stilles til ansvar.

102	Styrke innsatsen for å motvirke vold og overgrep mot eldre, særlig i helse- og omsorgsinstitusjoner (Australia).	Godtatt.	
103	Fortsette arbeidet for å utrydde kjønnsbasert vold, særlig vold i nære relasjoner og seksuell vold (Chile).		
104	Fortsette å trappe opp innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og seksuelt misbruk, og særlig garantere at alle ofre har tilgang til rettsvesenet (Colombia).		
105	Utarbeide en handlingsplan mot vold i nære relasjoner, særlig kjønnsbasert vold, i samsvar med artikkel 7 og 8 i Istanbul-konvensjonen (Danmark).		
106	Fortsette å styrke innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og misbruk av kvinner og barn (Georgia).		
107	Videreføre innsatsen for å håndtere kjønnsbasert og seksuell vold (Hellas).		
108	Sikre at kjønnspektivet ivaretas i lovgivning, programmer og politikk som gjelder vold i nære relasjoner (Island).		
109	Fortsette å styrke innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og seksuell vold (New Zealand).		
110	Styrke gjennomføringen av den nasjonale forebyggingsstrategien mot kjønnsbasert vold, herunder vold i nære relasjoner og seksuelt misbruk (Filippinene).		
111	Fortsette å styrke innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og seksuelt misbruk, og særlig for å beskytte barn og mindreårige fra den økende risikoen for seksuelt misbruk og seksuell utnyttning, også på Internett (Korea).		
112	Utarbeide en handlingsplan for å forhindre vold i nære relasjoner ved å gi særlig oppmerksomhet til på forebygging, etterforskning og straffeforfølgning av voldshandlinger i nære relasjoner i samiske familier (Russland).		
113	Fremme innsatsen for å forebygge og gjennomføre tiltak for å fjerne kjønnsbasert vold (Bhutan).		
114	Utvide innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og seksuell vold, med særlig vekt på beskyttelse av barn (Vietnam).		
115	Fortsette å trappe opp innsatsen for å bekjempe seksuell vold og vold i nære relasjoner (Venezuela).		
116	Endre lovens definisjon av voldtekt slik at vilkåret om bruk av vold eller truende atferd fjernes og en definisjon som tar utgangspunkt i samtykke innføres (Canada).		Ikke godtatt. Straffelovens definisjon av voldtekt tar sikte på å ramme tilfeller av seksuell omgang uten samtykke. Definisjonen inneholder ikke ordlyden «uten samtykke», men beskriver tilfeller som innebærer manglende samtykke. Regjeringens handlingsplan av 2019 for å bekjempe voldtekt slår fast at regjeringen vil vurdere behovet for en ny
117	Vedta en definisjon av voldtekt i straffeloven som setter manglende frivillig samtykke i sentrum, slik kvinnediskrimineringskomitéen har anbefalt (Irland).		
118	Vedta en definisjon av voldtekt i straffeloven som setter manglende samtykke i sentrum, i tråd med bærekraftsmål 5 (Nederland).		

119	Endre straffelovens § 291 for å sikre at manglende samtykke blir et grunnleggende element i definisjonen av voldtekt (Paraguay).	gjennomgang av kapittelet om seksuallovbrudd i straffeloven. Handlingsplanen fastsetter spesifikt at regjeringen vil vurdere om lovens definisjon av voldtekt bør endres.
120	Vedta en definisjon av voldtekt i straffeloven som legger vekt på manglende frivillig samtykke (Spania).	
121	Endre straffelovens definisjon av voldtekt slik at manglende samtykke blir sentralt (Storbritannia og Nord-Irland).	
122	Vedta en definisjon av voldtekt i straffeloven som setter manglende samtykke i sentrum (Australia).	
123	Vurdere en ytterligere styrking av kjønnsperspektivet i utdanningen av advokater, påtalemyndigheten og dommere for å utvide deres kompetanse i straffesaker som omfatter kjønnsbasert vold, herunder voldtekt og andre former for seksuell vold (Finland).	Godtatt. Kjønnbasert vold, herunder voldtekt og annen seksuell vold, blir tatt svært alvorlig av domstolene. Alle dommere får tilbud om forskjellige kompetansehevende tiltak, både fra Domstoladministrasjonen og de enkelte domstolene. Tiltakene omfatter opplæring i prosedyremessige og relevante juridiske spørsmål og generell etikk, samt håndtering av vanskelige saker med motstridende bevismateriale.
124	Vurdere å gi dommere, påtalemyndigheten og advokater opplæring i spørsmål som gjelder kjønnsbasert vold, herunder voldtekt (Ghana).	
125	Styrke etterforskningskapasiteten til politi og påtalemyndigheten for så vidt gjelder alle former for kjønnsbasert vold (Island).	Godtatt.
126	Gi dommere, påtalemyndigheten og advokater opplæring i spørsmål som gjelder kjønnsbasert vold, herunder voldtekt og andre former for seksuell vold, i tråd med bærekraftsmål 16 (Nederland).	Godtatt. Se 123 og 124.
127	Utarbeide målrettede opplæringsprogrammer for å forbedre politiets, påtalemyndighetens og domstolenes kompetanse i saker som gjelder kjønnsbasert vold (Seychellene).	
128	Styrke etterforskningskapasiteten til politi og påtalemyndighet når det gjelder alle former for kjønnsbasert vold (Australia).	Godtatt.
Tiltak knyttet til rettsvesenet		
129	Sikre at domstolene får tilstrekkelig finansiering, og samtidig være oppmerksom på uakseptable forsinkelser før saker kommer opp for domstolene på grunn av manglende personale i rettsvesenet (Russland).	Delvis godtatt. Stortinget utarbeider retningslinjer og mål for domstolene og Domstoladministrasjonen samt rammene for deres årsbudsjett. Justisdepartementet har ikke myndighet til å instruere Domstoladministrasjonen i spesifikke administrative saker.
130	Endre regelverket på en måte som effektivt regulerer dommernes skjønn ved bruk av isolasjon, samt vurdere nødvendigheten av isolasjon (Jordan).	Ikke godtatt. Straffeprosessloven er for tiden under revisjon. I den forbindelse vil regjeringen vurdere å foreslå endringer i bestemmelsene om bruk av isolasjon under varetektsfengsling.

131	Iverksette effektive tiltak for å forbedre forholdene for innsatte med psykiske funksjonsnedsettelse og alvorlige psykiske lidelser, herunder ved å gi dem full tilgang til psykisk helsehjelp i alle fengsler og ved å begrense bruken av isolasjon (Tyskland).	Godtatt. Det iverksettes tiltak for å forbedre tilgangen til psykisk helsevern for innsatte i årene framover.
132	Forbedre forholdene i fengselssystemet og i midlertidige asylmottak (Russland).	Godtatt.
133	Innføre klarere og mer restriktive vilkår i loven for å begrense til et absolutt minimum hvor lenge innsatte kan holdes isolert under varetektsfengsling (Spania).	Ikke godtatt. Se 130.
134	Evaluerer virkningene av isolasjon i fengsler, med sikte på å redusere bruken av isolasjon og benytte alternative tiltak så langt det er mulig (Sverige).	Godtatt. Regjeringen vil redusere bruken av isolasjon og erkjenner at isolasjon kan ha skadevirkninger for innsatte.
Beskyttelse av tros- og livssynsfrihet og menneskerettighetsforsvarere		
135	Sørge for at tanke-, samvittighets-, religions- og trosfrihet er behørig anerkjent i grunnloven (Bangladesh).	Godtatt, allerede gjennomført. Retten til fri religionsutøvelse er fastsatt i Grunnlovens artikkel 16. Artikkel 16 bør tolkes i lys av EMKs artikkel 9, som er gjennomført i menneskerettsloven.
136	Sikre likestilt lovbeskyttelse for religiøse samfunn og trossamfunn (Barbados).	Godtatt.
137	Treffe ytterligere tiltak for å sikre trosfrihet og forhindre rasediskriminering og hat (Myanmar).	
138	Styrke vernet av menneskerettighetsforsvarere, herunder deler av statsapparatet som er utsatt i sitt virke for å forsvare menneskerettighetene (Indonesia).	Godtatt, allerede gjennomført. Menneskerettighetsforsvarere, herunder offentlige tjenestemenn, har allerede et effektivt rettslig vern etter norsk lov.
Tiltak knyttet til menneskehandel		
139	Øke innsatsen for å bekjempe menneskehandel, beskytte ofrene og rettsforfølge gjerningspersonene (Hellas).	Godtatt.
140	Videreføre innsatsen for å bekjempe menneskehandel og beskytte rettighetene til ofre for menneskehandel (Nigeria).	
141	Ta en mer helhetlig, menneskerettighetsbasert tilnærming til håndteringen av menneskehandel, og ytterligere forbedre identifiseringen av ofre for menneskehandel ved å innføre et formalisert nasjonalt henvisningssystem (Storbritannia og Nord-Irland).	Delvis godtatt. Norge vil innføre forbedringer i sitt system for å identifisere ofre for menneskehandel.
142	Opprette et enhetlig nasjonalt system for å identifisere og følge opp ofre for menneskehandel (Bahrain).	

143	Styrke innsatsen for å opprette et nasjonalt henvisningssystem for ofre for menneskehandel (Georgia).	
144	Vedta et formalisert nasjonalt henvisningssystem for å identifisere og beskytte menneskerettighetene til ofre for menneskehandel (Armenia).	
145	Treffe ytterligere tiltak for å bekjempe menneskehandel med barn ved å håndtere etterspørselen etter tilknyttet kriminalitet, og sette av ekstra ressurser for å identifisere gjerningspersonene bak slike kriminelle handlinger og straffeforfølge dem (Moldova).	Godtatt.
146	Styrke innsatsen for å forhindre menneskehandel med barn, særlig barn fra omsorgssentre og asylmottak (Serbia).	
Sikre retten til familie- og privatliv		
147	Sikre at foreldrerettigheter og retten til privatliv og familieliv respekteres i samsvar med folkeretten og regionale menneskerettighetsstandarder (Bangladesh).	Godtatt.
148	Sørge for at familien beskyttes og støttes som en naturlig og grunnleggende del av samfunnet (Egypt).	
149	Sikre at retten til familieliv blir behørig anerkjent (Tyrkia).	
150	Sikre at fratakelse av foreldres foreldreansvar er underlagt tilstrekkelige garantier og anvendes som en siste utvei, idet det tas hensyn til barnets behov og barnets beste, i samsvar med folkeretten (Brasil).	Godtatt, allerede gjennomført.
Sikre lik tilgang til helsetjenester, utdanning og arbeidsmarkedet, og opplæring i menneskerettigheter		
151	Treffe ytterligere tiltak for å fremme og beskytte retten til helse for alle, blant annet ved å ivareta de spesielle behovene til personer med minoritetsbakgrunn, og ved å sørge for bedre psykisk helsevern for barn og ungdom (Thailand).	Godtatt, allerede gjennomført. De norske helsetjenestene gjelder allment og er utformet for å inkludere alle, uten hensyn til bakgrunn. Regjeringen har nylig lagt fram en plan for å trappe opp innsatsen for å gi barn og ungdom bedre psykisk helsevern, også barn og ungdom med minoritetsbakgrunn.
152	Styrke innsatsen for å sikre lik tilgang til helsetjenester for personer som tilhører sårbare grupper, herunder etniske minoriteter og personer med nedsatt funksjonsevne (Vietnam).	Godtatt.
153	Garantere transpersoners rett og tilgang til helsetjenester (Spania).	
154	Sikre lik tilgang til utdanning for alle, herunder videregående opplæring, uten diskriminering på noe grunnlag (Bahamas).	Delvis godtatt. Alle barn som forventes å bo i Norge i mer enn tre måneder, har rett til utdanning. Retten til videregående

		opplæring gjelder imidlertid ikke for ungdom som ikke har oppholdstillatelse i Norge.
155	Sikre inkluderende utdanning for personer som tilhører sårbare grupper, for eksempel barn fra etniske minoriteter og barn med nedsatt funksjonsevne (India).	Godtatt.
156	Treffe ytterligere tiltak for å sikre at barn med innvandrerbakgrunn fullt ut får benytte seg av retten til utdanning (Portugal).	Delvis godtatt. Se 154.
157	Redusere skolefrafallet blant barn av foreldre med innvandrerbakgrunn og barn av foreldre med lavt utdanningsnivå (Algerie).	Godtatt.
158	Integrere utdanning i menneskerettigheter i de nasjonale læreplanene (Portugal).	
159	Videreføre innsatsen for å oppnå likestilling mellom kjønnene i utdanning og på arbeidsmarkedet, blant annet ved å innlemme minoritetskvinner og ved å få flere kvinner inn i ledende stillinger i næringslivet, i tråd med bærekraftsmål 5 og 8 og artikkel 11 i konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (Honduras).	
Tiltak for å bekjempe kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner		
160	Styrke nasjonal lovgivning i samsvar med folkeretten for å forhindre og treffe tiltak mot vold mot kvinner (Honduras).	Godtatt, allerede gjennomført.
161	Treffe egnede tiltak for å forhindre seksuell vold mot kvinner og barn, blant annet gjennom reform av straffeloven om nødvendig (Iran).	Delvis godtatt. Regjeringen har allerede iverksatt flere lovgivningstiltak for å forhindre seksuell vold mot kvinner og barn. Innføring av flere tiltak vurderes fortløpende.
162	Treffe ytterligere effektive tiltak for å forhindre seksuell vold mot kvinner (Malaysia).	Godtatt.
163	Framskynde innsatsen for å avskaffe vold mot jenter og kvinner (Montenegro).	
164	Vedta anbefalingen til FNs rasediskrimineringskomité om å utarbeide en særlig handlingsplan om vold mot kvinner, som også omfatter samiske voldsofre (New Zealand).	
165	Fortsette å styrke innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner og kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner (Romania).	
166	Styrke innsatsen for å forhindre og avskaffe kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner, særlig voldtekt og andre former for seksuell vold, ved å innføre frivillig samtykke i straffelovens definisjon av voldtekt (Botswana).	Ikke godtatt. Se 116.
167	Gjennomføre alle nødvendige tiltak for å forhindre og avskaffe kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner og sikre at gjerningspersoner blir rettsforfulgt og straffet (Sverige).	Godtatt.
168	Iverksette ytterligere tiltak for å sikre at voldshandlinger mot kvinner blir grundig etterforsket og straffet, herunder vold i ekteskapet, og samarbeide med spesialistorganisasjoner for å identifisere og behandle saker som kan ha en negativ innvirkning på antallet domfelte (USA).	

169	Utarbeide og gjennomføre omfattende tiltak for å forhindre kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner, særlig vold i nære relasjoner, voldtekt og andre former for seksuell vold (Zambia).	
170	Styrke tiltakene for å avskaffe kjønnsbasert vold mot kvinner, herunder voldtekt og annen seksuell vold (Bahrain).	
171	Utarbeide og gjennomføre omfattende tiltak for å forhindre og avskaffe kjønnsbasert vold mot jenter og kvinner, særlig vold i nære relasjoner og andre former for seksuell vold (Costa Rica).	
172	Styrke opplæringen av dommere og advokater når det gjelder vold mot kvinner (Sveits).	Godtatt. Se 123.
Likelønn og kjønnslikestilling på arbeidsmarkedet		
173	Treffe tiltak for å øke representasjonen av kvinner fra minoritetsgrupper i beslutningstakende stillinger i offentlig og privat sektor, og å avskaffe lønnsforskjeller på grunnlag av kjønn (Cuba).	Delvis godtatt. Det er ikke innført særlige tiltak for å øke representasjonen av kvinner fra minoritetsgrupper i beslutningstakende stillinger. I Norge har det imidlertid vært en betydelig økning i antallet kvinnelige ledere i de siste 15 årene, både i offentlig og privat sektor. Kvinnelige ledere er i flertall i offentlig sektor. I samarbeid med næringslivsaktører har regjeringen utarbeidet en liste over beste praksis for hvordan kjønnsbalanse kan oppnås i toppstillinger i næringslivet ⁶ . Listen er distribuert til de 500 største norske selskapene. Flere tiltak er iverksatt for å rekruttere innvandrere til offentlig sektor. Regjeringen har nylig lansert en forsøksordning med anonymiserte søknader til stillinger i statsforvaltningen. Minst én søker med innvandrerbakgrunn skal kalles inn til jobbintervju dersom han eller hun er kvalifisert til stillingen.
174	Sikre lik lønn for likt arbeid for menn og kvinner, og etterforske voldelige seksualforbrytelser og voldtekt (Egypt).	Godtatt.
175	Vurdere ytterligere tiltak for å gjøre det lettere for kvinner med minoritetsbakgrunn å komme inn på arbeidsmarkedet (Finland).	
176	Gjennomføre effektive tiltak for å avskaffe lønnsforskjellene mellom kvinner og menn (India).	
177	Styrke innsatsen for å oppnå likestilling mellom kjønnene innenfor utdanning og på arbeidsmarkedet (Irak).	

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hvordan-fa-bedre-kjonnbalanse-i-toppen-av-naringslivet/id2625076/>.

178	Treffe tiltak for å avskaffe kjønnsbaserte lønnsforskjeller mellom kvinner og menn ved å rette opp forskjeller i lønn for likt arbeid, og sørge for at familieliv ikke har negativ innvirkning på kvinners lønn (Algerie).	
Barns rettigheter og barnevern		
179	Fortsette pågående aktiviteter og programmer for å bekjempe barnefattigdom gjennom målrettede tiltak (Sri Lanka).	Godtatt.
180	Videreutvikle og fastsette klare kriterier for barnets beste i samsvar med internasjonale instrumenter som gjelder for Norge, og garantere at de kommunale barnevernstjenestene tar hensyn til barnets bakgrunn når de tildeler fosterhjem i saker med internasjonal tilknytning (Bulgaria).	
181	Gjennomføre effektive tiltak som reaksjon på FNs barnekomités bekymringer om økende seksuelt misbruk og utnyttning av barn på Internett (Malaysia).	
182	Bevilge tilstrekkelige midler til å sikre barns rett til et liv uten vold, og samtidig unngå unødvendige inngrep i familielivet fra omsorgsinstitusjoners side (Russland).	
183	Vurdere å granske gjeldende praksis med å skille barn fra foreldrene, å frata biologiske foreldres foreldreansvar og å begrense biologiske foreldres rett til kontakt med deres barn når de er fratatt dem, med sikte på at slike alvorlige tiltak brukes utelukkende som en siste utvei (Bulgaria).	Godtatt, allerede gjennomført. I 2019 offentliggjorde Helsetilsynet en rapport etter å ha gjennomgått over 100 saker med omsorgsovertakelse av barn. Rapporten viste at i alle disse sakene var situasjonen alvorlig før omsorgsovertakelsen, og at det for å beskytte barnet var nødvendig å flytte ham eller henne ut fra hjemmet. Det finnes imidlertid rom for forbedring. Det må gis mer effektiv bistand for å forhindre at barn må utsettes for omsorgsovertakelse. Et forslag til ny barnevernslov har nylig vært på offentlig høring. Barnets rett til samvær med familiemedlemmer etter vedtak om omsorgsovertakelse er ett av spørsmålene som er blitt vurdert. Det er foreslått enkelte endringer i den gjeldende ordningen for samværsrett.
184	Treffe egnede tiltak for å legge til rette for kontakt mellom det norske Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og vedkommende sentrale myndigheter i hjemlandene til borgere som har problemer knyttet til barnevernssaker i Norge (Bulgaria).	Godtatt.
185	Benytte drastiske tiltak, så som plassering av barn utenfor hjemmet og fratakelse av foreldreansvar, bare som en siste utvei (Kypros).	Godtatt, allerede gjennomført.

186	Gjennomgå gjeldende praksis med plassering av barn utenfor hjemmet, fratakelse av foreldres foreldreansvar og begrensning i retten til kontakt mellom foreldre og barn, for å sikre at slike drastiske tiltak brukes bare som en siste utvei, samt respektere og rette seg etter internasjonale standarder, særlig med hensyn til internasjonal privatrett når relevante saker oppstår (Hellas).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 183.
187	Vurdere på nytt den norske barnevernstjenestens praksis med å skille barn fra familien, og anerkjenne minoritetsbarns grunnleggende rettigheter, særlig barn fra muslimske samfunn og rombefolkningen (Iran).	Godtatt, allerede gjennomført. I tillegg til rapporten som er nevnt i 183, har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet bestilt en rapport fra velferdsforskningsinstituttet NOVA om barnevernstjenestens og fylkesnemndenes håndtering av saker om omsorgsovertakelse i familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Rapporten, som ble offentliggjort i 2018, anbefaler blant annet å innføre målrettede tiltak for å styrke barnevernstjenestens kulturkompetanse. Det er innført en kompetansestrategi for barnevernet (2018–2024). Den omfatter blant annet nye opplæringstiltak som tar sikte på å gi økt forståelse og følsomhet ved oppfølging av barn og familier med minoritetsbakgrunn.
188	Gjennomføre anbefalingene til FNs barnekomité om revisjon av gjeldende praksis med å plassere barn utenfor hjemmet, frata foreldres foreldreansvar og begrense foreldres rett til kontakt med barnet (Hviterussland).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 183.
189	Gjennomgå praksisen med plassering av barn utenfor hjemmet og fratakelse av foreldres foreldreansvar eller rett til kontakt med barnet, og sikre at disse formene for praksis alltid skjer av hensyn til barnets beste, særlig med sikte på å bevare barnets identitet, også med hensyn til nasjonalitet (Polen).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 187.
190	I saker der norske myndigheter fastsetter at det er nødvendig å skille barn fra deres biologiske familie av hensyn til barnets beste, fortsette å sikre at dette tiltaket behandles på behørig vis, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 9 i konvensjon om barnets rettigheter (Romania).	Godtatt.
191	Foreta en grundig gjennomgang av praksisen med å skille barn fra deres familie og plassere dem i fosterfamilier, i lys av barnas særlige behov og tilknytning til deres kulturelle, etniske og religiøse identitet (Tyrkia).	Godtatt, allerede gjennomført. Se 187.
Minoriteters og urfolks likestilling og rettigheter		
192	Utarbeide egnede strategier og politikk for på tilstrekkelig vis å møte rom- og taterbefolkningens problemer med tilgang til sysselsetting, bolig og utdanning (Costa Rica).	Godtatt. Regjeringen planlegger ingen nye tiltak rettet mot særlige grupper, for eksempel rom- og romanifolk/taterbefolkningen, når det gjelder sysselsetting,

		boliger eller utdanning. Regjeringens politiske plattform slår imidlertid fast at regjeringen vil iverksette tiltak for å motarbeide diskriminering i arbeidslivet, boligmarkedet og på utesteder. Arbeidet med en handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunnlag av etnisitet og religion er igangsatt. Planen vil omfatte alle etniske minoriteter. Regjeringen vil også legge fram en stortingsmelding om nasjonale minoriteter i 2020.
193	Fortsette å utarbeide indikatorer for å overvåke og beskytte etniske minoriteters likestilling og rettigheter (Barbados).	Godtatt.
194	Fortsette å utvikle politikk for å sikre nasjonale minoriteters tilgang til sysselsetting, bolig, helsetjenester og utdanning (India).	Godtatt. Se 192.
195	Sikre, både ved lov og i praksis, at menneskerettighetene til alle minoriteter ivaretas fullt ut, særlig retten til tilstrekkelig tilgang til sysselsetting, mat og helsehjelp samt kulturelle rettigheter (Iran).	Godtatt.
196	Styrke politiske tiltak for å fjerne diskriminering av romfolk og tatere (Peru).	
197	Treffe ytterligere tiltak for å fremme toleranse og tverrkulturell dialog mellom etniske og religiøse grupper (Kasakhstan).	
198	Styrke innsatsen for ytterligere å støtte bruken av anerkjente minoriteters språk og kultur (Myanmar).	
199	Treffe ytterligere tiltak for å fremme et inkluderende miljø for etniske minoriteter og urfolk, og i denne forbindelse gi dem lik tilgang til boliger, utdanning, sysselsetting, helsetjenester og andre tjenester på en effektiv måte (Korea).	Godtatt. Se 192.
200	Styrke tiltakene for å fremme og beskytte menneskerettighetene til alle minoriteter og andre sårbare grupper, for eksempel samene, som tidligere anbefalt (Venezuela).	Godtatt.
201	Videreføre tiltak og initiativ med sikte på vern av urfolk, nasjonale minoriteter, flyktninger og asylsøkere (Benin).	
202	Vedta lover som øker vernet av samenes tradisjonelle livsgrunnlag, herunder sjøsamisk fiske og tradisjonell reindrift, og fortsatt styrke prinsippet om fritt og informert forhåndssamtykke (Canada).	Ikke godtatt. Fiskerilovgivningen ble endret i 2012 slik at det legges vekt på betydningen av å ta hensyn til samisk kultur i alt regelverk for og alle beslutninger om fiske, og at det legges vekt på at deltakerloven skal anvendes på urfolk og minoriteter i samsvar med folkeretten. Norske myndigheter konsulterer samene i samsvar med artikkel 6 i ILO-konvensjon nr. 169.
203	Fortsette samarbeidet med Sametinget om forskning på og tiltak for å forhindre vold i samiske samfunn (Kroatia).	Godtatt.

204	Sikre enhetlige prosedyrer for konsultasjoner med samene i samsvar med ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6 nr. 1 (Danmark).	
205	Styrke vernet av samenes urfolksrettigheter (Kasakhstan).	
206	Verne og fremme urfolks rettigheter for å øke deres representanters effektive medvirkning (Nicaragua).	
207	Sikre tilstrekkelige og meningsfulle konsultasjoner med urfolkssamfunnene i landet med sikte på å sikre deres frie og informerte forhåndssamtykke når det gjelder gruvedrift og andre lignende prosjekter på urfolks land og territorier (Filippinene).	
208	Vurdere å styrke beskyttelsen av samiske kvinner og barn, som angivelig er mer utsatt for vold i nære relasjoner enn resten av befolkningen (Ghana).	
209	Gjennomføre anbefalingene til rasediskrimineringskomiteen om å treffe tiltak for å forbedre den rettslige rammen for samiske rettigheter til land, fiske og reindrift (New Zealand).	Ikke godtatt. Se 202. Regjeringen vurderer komiteens anbefalinger.
210	Trappe opp innsatsen for å øke bruken av kvensk språk (Peru).	Godtatt.
211	Gjennomgå ordningene for gruvedrift i samiske områder med sikte på å garantere tilstrekkelige konsultasjoner med de berørte samiske lokalsamfunnene, samt avbøtende tiltak, kompensasjon og en deling av utbyttet (Slovenia).	
212	Innføre ytterligere tiltak med sikte på å styrke innsatsen for å fremme og verne det tradisjonelle levesettet, herunder urfolks og nasjonale minoriteters kultur og språk i Norge, i samråd med disse lokalsamfunnene (Sri Lanka).	
Rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne		
213	Fortsette å fremme rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, blant annet ved å endre lovgivningen om rettslig handleevne (Peru).	Godtatt.
214	Utvikle systemer for å støtte beslutningsprosessene for personer med nedsatt funksjonsevne, på grunnlag av individuelt samtykke i samsvar med prinsippene i konvensjon om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (Mexico).	Godtatt. Norge har allerede systemer for å støtte beslutningsprosessene for personer med nedsatt funksjonsevne, men arbeider kontinuerlig for å forbedre disse systemene.
215	Videreføre innsatsen for å forbedre ordningene for psykisk helsevern, særlig for sårbare grupper, herunder personer med nedsatt funksjonsevne og barn (Maldivene).	Godtatt.
216	Rådføre seg grundig med alle relevante aktører, særlig familiene til barn med nedsatt funksjonsevne, for å sikre at stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap kan føre til effektive politiske tiltak for å hjelpe alle barn til å ta sine ressurser i bruk fullt ut (Singapore).	

Innvandrings- og asylpolitikken		
217	Garantere tilgang til utdanning og grunnleggende helsetjenester for alle, uten hensyn til om de er innvandrere, har status som flyktning eller om de tilhører en minoritet (Mexico).	Delvis godtatt. Alle har rett til nødvendige helsetjenester, med noen begrensninger for personer uten oppholdstillatelse. Med hensyn til utdanning, se 154.
218	Forbedre tiltak for å sikre alle migranters rettigheter og velferd (Nepal).	Delvis godtatt. Norge fører samtidig en streng og ansvarlig innvandringspolitikk som sikrer korrekt saksbehandling innenfor rammen av Norges internasjonale forpliktelser.
219	Vedta anbefalingen til Europarådets kommissær for menneskerettigheter om å vedta den nye, omfattende handlingsplanen for integrering, herunder målbare målsettinger for å overvåke framgang (New Zealand).	Godtatt.
220	Vedta en ny og omfattende handlingsplan for integrering som inneholder tiltak for å fremme likestilling og forhindre diskriminering (Pakistan).	
221	Styrke innvandringspolitikken på grunnlag av respekt for alle migranters menneskerettigheter (Venezuela).	Delvis godtatt. Se 218.
222	Fortsette å styrke politikken og programmene for å fremme sosial integrering av innvandrere (Filippinene).	Godtatt.
223	Utarbeide kampanjer for å gjøre innvandrere mer bevisst på hvilke rettigheter de har, særlig når det gjelder retten til helse, herunder tilgang til helsetjenester (Portugal).	
224	Gi spesiell oppmerksomhet til de mest sårbare gruppene blant innvandrere og asylsøkere, for eksempel kvinner og mindreårige (Afghanistan).	Godtatt, allerede gjennomført. Sårbare grupper gis hele tiden spesiell oppmerksomhet.
225	Treffe ytterligere tiltak for å sikre at innvandrere fullt ut får benytte seg av retten til utdanning (Angola).	Delvis godtatt. Se 154.
226	Garantere at prinsippet om det absolutte vernet mot utsendelse («non-refoulement») anvendes ved behandling av alle søknader om anerkjennelse av flyktningstatus (Colombia).	Godtatt, allerede gjennomført. Alle asylsøknader vurderes nøye og individuelt. Asylsøkere som trenger internasjonal beskyttelse, vil få innvilget asyl.
227	Styrke asylforvaltningen slik at prinsippet om det absolutte vernet mot utsendelse («non-refoulement») respekteres fullt ut, ved å innføre garantier for å sikre at asylsøkere ikke sendes tilbake til land der de risikerer tortur eller mishandling (Kypros).	
228	Vedta tiltak for en effektiv anvendelse av prinsippet om det absolutte vernet mot utsendelse («non-refoulement») av asylsøkere til land eller områder der deres liv eller frihet settes i fare på grunn av deres rase, nasjonalitet, religion, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller politisk oppfatning (Uruguay).	
229	Sikre at asylsøkere ikke sendes tilbake til land der de risikerer tortur eller annen mishandling (Sveits).	

230	Endre de nasjonale reglene for å sikre flyktningers rett til familieliv ved å redusere administrasjonsgebyrene (Costa Rica).	Godtatt. Regjeringen tar sikte på å redusere gebyrene.
231	Endre de nasjonale reglene for å sikre at flyktningers rett til familieliv beskyttes, særlig ved å redusere administrasjonsgebyrene og forlenge fristen for å søke om familiegjening (Elfenbenskysten).	Delvis godtatt. Se 230. Fristen for å sende inn søknad om unntak fra underholdskravet anses å være i samsvar med våre internasjonale forpliktelser.
232	Sikre at familiegjening anses som en rettighet for flyktninger, og at slike saker behandles så raskt som mulig (Afghanistan).	Godtatt, allerede gjennomført. Norge arbeider kontinuerlig for å redusere saksbehandlingstiden.
233	Treffe ytterligere tiltak for å forbedre asylsøkeres situasjon (Irak).	Ikke godtatt. Situasjonen for asylsøkere i Norge er i samsvar med våre internasjonale forpliktelser.
234	Treffe nødvendige tiltak for å styrke barns rettigheter i tvangsreturprosessen (Myanmar).	Godtatt.
235	Plassere ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger under 18 år hos barnevernet (Kypros).	Ikke godtatt. Norge anser at omsorgen og botilbudet som tilbys enslige mindreårige asylsøkere, både over og under 15 år gamle, er i samsvar med våre internasjonale forpliktelser.
236	Gi høy prioritet til enslige mindreårige asylsøkere som er plassert i mottakssentre, og forhindre at de forsvinner fra sentrene og at de risikerer å bli ofre for menneskehandel, utnyttning og andre kriminelle handlinger (Tyskland).	Godtatt.
237	Forbedre behandlingen av enslige mindreårige asylsøkere ved at praksisen med differensiert behandling av enslige mindreårige asylsøkere over og under 15 år opphører, og ved å sikre alle disse mindreåriges menneskerettigheter (Frankrike).	Ikke godtatt. Se 235.
238	Fremme integrering og beskyttelse av enslige mindreårige asylsøkere for å unngå at de rømmer fra mottakssentrene (Montenegro).	Godtatt.
239	Gjennomføre tiltak som sikrer mindreårige asylsøkeres integritet og sikkerhet (Peru).	Ikke godtatt. Se 233.
240	Styrke tiltakene for å sikre at enslige mindreårige asylsøkere beskyttes mot menneskehandel og andre former for utnyttning (Uganda).	Godtatt.
241	Vurdere å ta inn definisjonen av «statsløs» i nasjonal lovgivning og innføre en prosedyre for fastsettelse av statsløshet, i samsvar med overenskomst av 1954 om statsløses stilling (Brasil).	241 Delvis godtatt. Vi vil vurdere å ta inn en definisjon av statsløshet i norsk lov. Norge vil imidlertid ikke vurdere å innføre en prosedyre for fastsettelse av statsløshet. Som hovedregel er statsløshet ikke i seg selv grunn nok til å oppnå oppholdstillatelse i Norge, og vi tolker ikke dette som en forpliktelse i henhold til overenskomsten av 1954. Opphold kan imidlertid innvilges på visse betingelser dersom det foreligger praktiske hindringer for retur på grunn av forhold som den berørte personen ikke er herre over.